

EL PENEDÈS, UNA JUSTIFICACIÓ HISTÒRICA¹

Ramon Arnabat
Historiador

Si el Penedès té unes justificacions irrefutables, aquestes són la geogràfica i la històrica, prou ben reflectides en la toponímia del territori que abasta. Així, el topònim Penedès figura en les denominacions oficials de diverses poblacions d'aquesta terra situada entre l'Arc de Berà i el Pont del Diable i des de la serra d'Ancosa a la Mediterrània, és a dir, l'Alt Penedès, el Baix Penedès, el Garraf, la part meridional de l'Anoia i les parts orientals del Tarragonès i de l'Alt Camp. El marc geogràfic i una història comuna són les arrels d'aquesta consciència i del sentit d'adscripció, de pertinença, a aquesta terra per part dels penedesencs. La *Gran geografia comarcal de Catalunya* (vol5, pàg.9) afirma que "**el Penedès constitueix una regió natural i històrica de Catalunya**"

1 UN ESPAI HABITAT²

Els **primers indicis d'ocupació** humana d'aquests territoris són de fa més de 60.000 anys i corresponen a coves ubicades a les serralades. Més tard, ara fa uns 6.000 anys, ens trobem amb les primeres ocupacions a la plana sense deixar les serralades. L'explotació agrícola del territori començada en aquest moment continuarà fins l'actualitat, de la mateixa manera que l'hàbitat, si bé amb períodes d'intensitat fluctuant. El turó d'**Olièrdola** es configura ja com un possible centre principal d'hàbitat emmurallat i estructurador del territori, paper que continuarà tenint fins el segle XI.

A partir del segle VI a.C., fruit de les relacions amb cultures com la fenícia i la grega de la mediterrània oriental, el substrat indígena es transforma en el que anomenem cultura ibèrica.

Els ibers, concretament la tribu dels **cossetans**, ocupen extensivament la plana i alguns punts elevats per ubicar-hi els poblats, tot estenent-se al llarg del territori penedesenc. Aquestes terres cossetanes seran **romanitzades** de forma gradual a partir de la implantació de pobladors romans al territori a finals del segle III a.C. A partir del segle I a.C. els romans aprofiten el corredor natural del Penedès per fer-hi passar la via Augusta, que unia Roma, el cor de l'imperi, amb Cadis.

La crisi de l'imperi romà, la ruralització, les invasions bàrbares i l'empenta del cristianisme, entre d'altres circumstàncies, van provocar l'evolució cap el latifundisme sota el domini visigot. Més de 9.000 persones poblarien el Penedès el segle V, una situació estable que va perdurar fins a inicis del segle VIII, quan s'inicià l'ocupació musulmana. Tot i que aquesta no va ser ni llarga ni constant al Penedès, sí que hi deixà la seva petjada en algunes denominacions topogràfiques.

¹ Hi ha una versió reduïda d'aquest tema és la Ponència 4: *El Penedès, una regió natural i històrica de Catalunya*. Ramon Arnabat

² Per a aquesta part del tema, complementàriament, vegi's també el punt 1 del treball adjunt: *Aproximació als límits naturals de la vegueria del Penedès*, ("Precedents històrics"), de Josep Olivella

A partir del segle IX, el feudalisme exercit pel domini del comtat de Barcelona sobre el Penedès, impulsa l'ordenament del territori i la concentració dels seus habitants per tal de poder dur a terme un millor control sobre la població i els seus excedents. El Penedès es converteix en una **terra de marca**, o sigui, un territori fronterer entre dominis cristians i musulmans. A partir del segle X el comtat de Barcelona inicia l'aixecament sistemàtic d'una xarxa de castells termenats per controlar el territori, els **castells de la Marca**, que comparteixen territori amb les masies i els petits nuclis esparsos de poblament.

És al segle X quan apareix el topònim Penedès, primer com a territori **Penetese** (917), després **in Penitese** (956), **Penedes** (988), **Penitense** (992) **Penedès** (1000). Tot plegat prové de la paraula llatina **pinna** que vol dir penya, i que en llatí vulgar, el que parlaven els pagesos de la contrada, en deien **pinnetum**, que vol dir roquissar. El gran nombre de castells roquers que hi havia en aquest territori de Marca, més de seixanta els segles X i XI, li devia donar pas a la denominació de terra dels castells roquers.

Els comtes catalans estimulen la repoblació, de manera que cavallers, monjos i pagesos van anar repoblant les terres del Penedès. Per tal d'impulsar i estabilitzar el poblament, i per estimular l'ocupació de les terres reconquerides o frontereres, els comtes atorguen a certs nuclis cartes de població que dotaven de privilegis o d'incentius (franqueses) als homes que restaressin i habitessin el terme. Això s'esdevé en diversos indrets del Penedès; aleshores la gent va deixant els nuclis encimbellats per tal d'aprofitar les comoditats i les possibilitats que ofereix la plana.

2 LA VEGUERIA DEL PENEDÈS

A la mort del comte Berenguer Ramon I (1035) el comtat de Barcelona es dividí entre els seus fills i el territori penedesenc (*des de Llobregat a terra de pagans*) anà a parar a Sanç, tot i que aquest hi hagué de renunciar pressionat per l'hereu Ramon Berenguer. Això no obstant, el territori penedesenc continuà denominant-se en la documentació com a "*ipso comitatu quem dicunt Penitensem*" (1039-1145). Els barons establerts al Penedès, sota el cabdillatge de **Mir Geribert**, pertanyent a la família vescomtal, es revoltaren contra el comte de Barcelona i pretengueren independitzar el **comtat del Penedès**. L'any 1041 Mir Geribert fins i tot s'intitulà **príncep d'Olèrdola**. Més tard, el 1082-1089, serà el baró Arnau de Sant Martí qui encapçalarà la resistència del Penedès enfront del comtat de Barcelona. El fracàs d'aquestes revoltes farà que el Penedès continuï romanent dins el comtat de Barcelona; això sí, amb una administració delegada per part del comte-rei durant els segles XI i XIII per mitjà dels vicaris (l'antecedent dels veguers). D'aquesta manera, l'any 1198 trobem un escrit on figura Bernat de Boix com a "**vicarii domini regis in Penitense**", és a dir, vicari del senyor rei al Penedès.

Serà Jaume II qui convertirà els vicaris en veguers i que donarà forma definitiva a l'organització del territori català en vegueries. L'actual Catalunya autònoma es dividirà en 15 vegueries i 9 sots-vegueries. Els veguers eren els representants del rei en el territori; jutjaven civilment i criminalment; ateniaven les apel·lacions dels sots-veguers i en llurs sentències

mantenien la pau i treva i perseguien els criminals; podien convocar els seus col·legues per reunir més forces si ho consideraven necessari; eren els responsables del compliment de les ordres i dels decrets reials; eren el cap del municipi i per això els regidors s'anomenaven consellers; eren el magistrat més important de la comarca i davant seu s'atorgaven les patents de ciutadania. En alguns casos tenien dret d'assistir a les Corts (art.47 dels Furs de Catalunya). La seva cúria es componia d'un assessor, d'un escrivà i dels soldats necessaris.

Tot i que des de 1280 hi ha constància que hi ha veguer a Vilafranca i que en l'Ordinació XXVII de les Corts a Barcelona de l'any 1301 es parla del Vicari de Vilafranca, no serà fins l'any 1304 que Jaume II autoritzarà la formació oficial de la **vegueria de Vilafranca o del Penedès**, que quedarà delimitada de la següent forma:

“La vegueria de Vilafrancha combrença de Gayà, ço és la riba de la mar davant Tamarit, e puja-se'n per Gayà a amunt entró sus a Villa-redona e a Sanctes Creus e al Pont d'Armentera e, puys, travessa en lo terme de Tous e comprèn Muntbuy, dins aquest terme, e passa per los termes que comprèn e per Jorba e per la serra sobre Aygualada e comprèn Jorba et Òdena e Castellaulí entre Saguàrdia e passa per la rocha de Muntserrat deçà e ix en Lobregat sobre coll Bató et, tenent la ribera de lonch en lonch de Lobregat, hix a la riera de Martorell e travessa les muntanyes entre Castellviy e Gilida, qui roman de la dita vegueria. E passa per les muntanyes sobre lo terme de Cervelló e ix al terme d'Araprunyà. E puis devala tro en la mar dessobre Garraf e puis tot lo maresme entró a Gayà.”

En un primer moment, la delimitació de la vegueria depenia de la voluntat del rei, però a partir de 1336 adquireix estabilitat tot abastant la zona compresa entre el Gaià i el Llobregat i entre la conca d'Òdena i la Mediterrània (vegeu l'annex 1). L'any 1356 Pere III establirà la capitalitat de la vegueria a Vilafranca i manarà fer un cens dels pobles que hi pertanyen per presentar-lo a les corts de Cervera d'aquest any. L'abast d'aquesta vegueria és el que anomenem **Penedès històric** i funcionà des de començaments del segle XIV fins a començaments del segle XVIII, és a dir al llarg de quatre segles. Hi pertanyien els territoris corresponents als 27 municipis actuals de l'Alt Penedès, als 14 del Baix Penedès, als 6 del Garraf, a 21 de l'Anoia, a 6 de l'Alt Camp, a 9 del Tarragonès i a 3 del Baix Llobregat, és a dir, a 86 municipis actuals (vegeu el mapa 1).

Mapa 1
VEGUERIA DE VILAFRANCA O DEL PENEDEÈS, 1304-1716

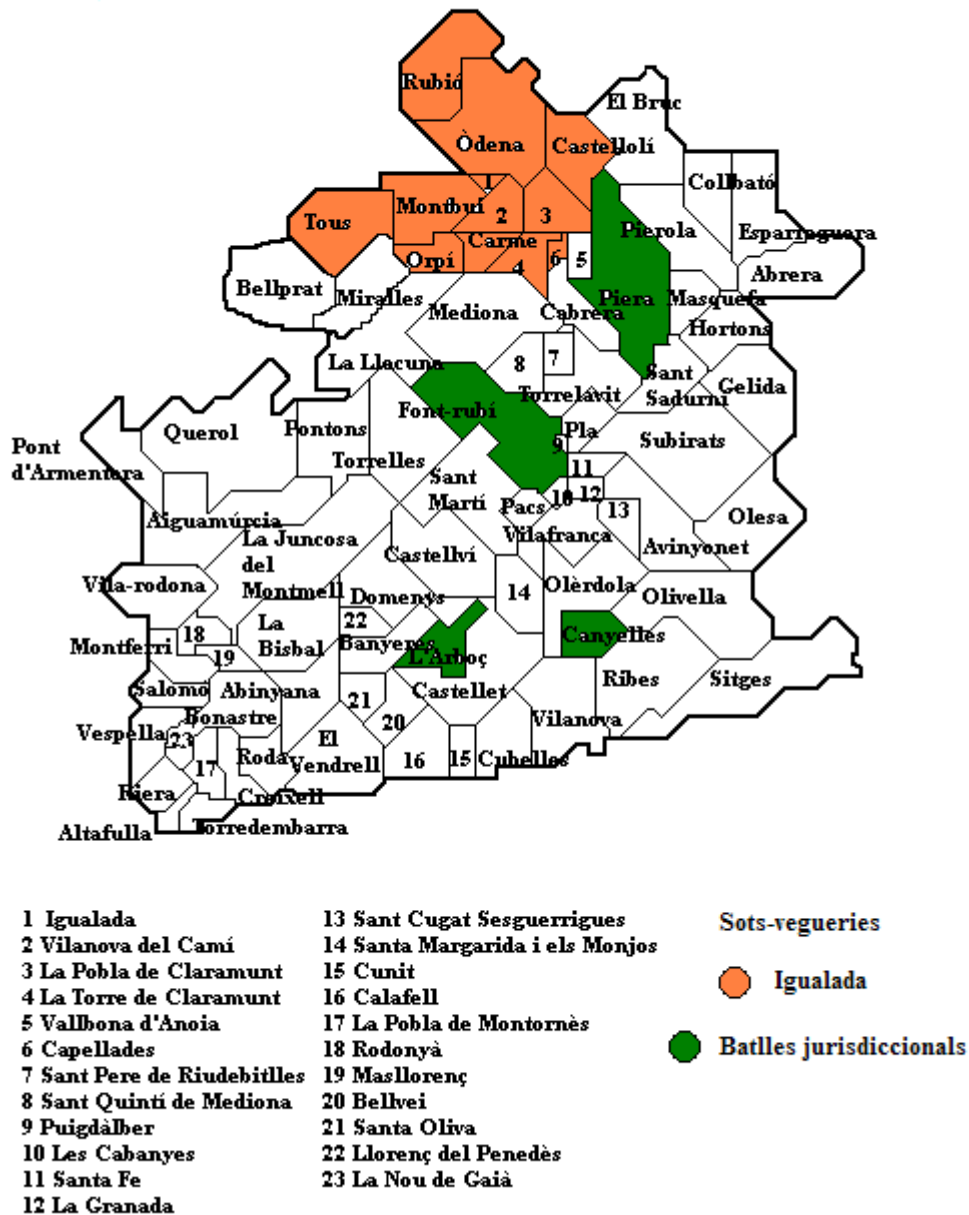

1 Igualada	13 Sant Cugat Sesguerrigues
2 Vilanova del Camí	14 Santa Margarida i els Monjos
3 La Pobla de Claramunt	15 Cunit
4 La Torre de Claramunt	16 Calafell
5 Vallbona d'Anoia	17 La Pobla de Montornès
6 Capellades	18 Rodonyà
7 Sant Pere de Riudebitlles	19 Masllorenç
8 Sant Quinti de Mediona	20 Bellvei
9 Puigdàlber	21 Santa Oliva
10 Les Cabanyes	22 Llorenç del Penedès
11 Santa Fe	23 La Nou de Gaia
12 La Granada	

Dins la vegueria de Vilafranca hi havia la **sots-vegueria d'Igalada o de la Conca d'Òdena** que en depenia, amb els municipis de Carme, Capellades, Castellolí, Orpi, Pobla de Claramunt, Igualada, Santa Margarida de Montbui, Òdena, Rubió, Tous, i Vilanova del Camí. El segle XV aquesta sots-vegueria estigué incorporada a la vegueria de Barcelona durant un temps. La creació d'aquesta sots-vegueria corresponia a l'intent de Jaume II de respectar els territoris baronials, com ara el dels Medinaceli o Cardona a l'Anoia. Els veguers tenien funcions judicials, de policia i d'ordre públic; eren nomenats pel comte-rei i responien davant seu. Per sota dels veguers hi havia els sots-veguers (a Igualada), i els batlles amb capacitat jurisdiccional (a Piera, Font-rubí, l'Arboç i Canyelles) (vegeu el mapa 2).

Mapa 2

VEGUERIA DE VILAFRANCA I SOTS VEGUERIA D'IGUALADA

Les veguerries van permetre d'encabir tot el país dins d'una xarxa única demarcacional i administrativa de titularitat reial, que es va mantenir des d'inicis del segle XIV fins a l'anorreament de les institucions catalanes a començaments del segle XVIII. La permanència i l'arrelament de les veguerries es basa en el fet que aquesta no era una organització més del monarca superposada a les demarcacions feudals, sinó que s'havien assumit unes regions definides espontàniament des de l'activitat socio-econòmica irradiada pels nuclis urbans i que respectava les característiques de l'espai.

Si aquesta era l'organització político-administrativa reial, a nivell eclesiàstic, des del segle XIV, funcionava el **decanat del Penedès** adscrit a la diòcesi de Barcelona. El decanat penedesenc tenia uns límits semblants, però més reduïts, ja que algunes parròquies del sud eren adscrites a l'arquebisbat de Tarragona (Altafulla, Creixell, Pont d'Armentera, La Riera de

segles de l'edat Moderna (XVI i XVII), prendran molta embranzida les activitats comercials i artesanals i en l'agricultura començarà la potenciació del sector vitícola.

Al llarg de l'edat moderna són nombrosos els estudis i mapes que divideixen el territori català en comarques en funció de les seves realitats geogràfiques, econòmiques i històriques. Així, el Penedès com a tal surt ja reflectit en un manuscrit de Francesc Calça de finals del segle XVI on es divideix Catalunya en 59 demarcacions i dues d'elles són Penedesium i Conca d'Òdena. A començaments del segle XVII Pere Gil en el seu manuscrit *Libre primer de la història cathalana* divideix Catalunya en 27 comarques i una d'elles és el Penedès, que engloba la Conca d'Òdena: "*La 24 és nomenada Panadès*". El Penedès apareixerà també en els escrits geogràfics d'Onofre Manescal (1602) i Esteve de Corbera (1678). Pel que fa a la cartografia impresa, el Penedès sortirà ja al primer mapa imprès de Catalunya, el *Nova Principatus Catalonie descriptio*, realitzat pel cartògraf Jap Baptist Vrients a començaments del segle XVII, on el Penedès és una de les onze comarques cartografiades i amb els límits de la vegueria, poc més o menys. De fet, el primer mapa imprès amb les vegueries és de 1702 *Principaute de Catalogne* de Gerard Valc i en ell novament trobem el Penedès. A començaments del segle XVIII, Josep Aparici també presentà una divisió comarcal de Catalunya on la vegueria restava dividida en dues de les 34 comarques: el Penedès, "*del Llobregat i costes de Garraf al Gaià*" i la Conca d'Òdena. Al seu torn, el Penedès se'ns presenta dividit en tres zones: la Marina al sud (la franja costanera de Sitges a Altafulla), el Pla al centre (la major part de l'Alt Penedès i part del Baix Penedès) i la Muntanya, que envolta el Pla des d'Olivella a Vespella del Gaià tot passant per Gelida, Piera, Bellprat, Querol i el Montmell (part del Garraf, l'Anoia i del Baix Penedès).

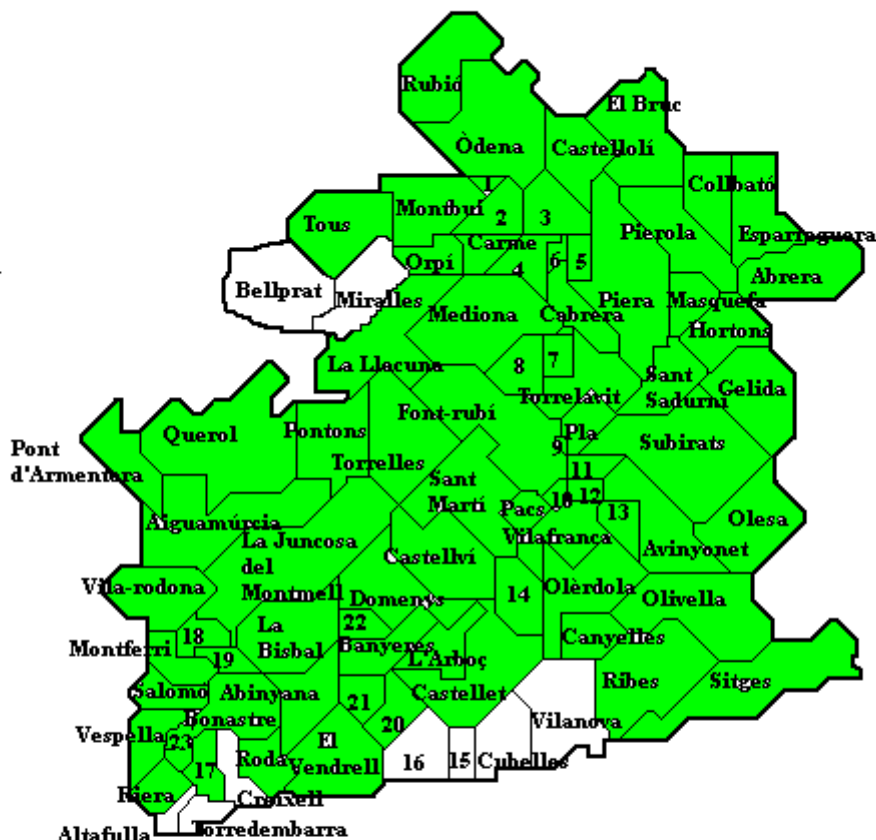
3 EL CORREGIMENT DE VILAFRANCA

A nivell polític-administratiu, la vegueria de Vilafranca es mantindrà fins l'any 1714, quan amb la derrota de les institucions catalanes davant Felip V i la posterior imposició del Decret de Nova Planta (16 de gener de 1716), el territori català passarà a estructurar-se en dotze Corregiments, seguint el model del regne de Castella. El **corregiment de Vilafranca del Penedès** es configurarà l'any 1717 tot mantenint la mateixa extensió territorial que la vegueria de Vilafranca i integrant la sots-vegueria d'Igualada: "*Vilafranca con su vaguería, nombrado el Penadés, y Sots-Veguerio en Igualada, un Corregimiento, su Corregidor y un teniente en Vilafranca y otro teniente en Igualada*", amb un total de 112 pobles. Després, el 1719, es retallà una franja costanera del corregiment per tal d'adscriure aquests municipis al de Tarragona (Vilanova i la Geltrú, Cubelles, Cunit, Calafell, Creixell, Torredembarra i Altafulla) per una qüestió purament econòmica, ja que eren llocs de reialenc que pagaven impostos al rei. També s'incorporà els municipis de Bellprat i Santa Maria de Miralles al corregiment de Cervera. En total, es mantenien dins el corregiment de Vilafranca 77 del 86 municipis de l'antiga vegueria (vegeu l'annex 3 i el mapa 4). El corregiment quedava a càrrec d'un corregidor que tenia tot el poder polític, judicial i militar del corregiment i que era, alhora, alcalde-corregidor de Vilafranca del Penedès. Els corregidors eren nomenats pel Capità

General de Catalunya. L'any 1780 Carles III dividirà Catalunya en 32 Oficis d'Hipoteques (registres) tot mantenint els municipis de l'Alt, el Baix Penedès i el Garraf en el corregiment de Vilafranca del Penedès (76 pobles), i els de l'Anoia en el d'Igualada.

Mapa 4

EL CORREGIMENT DE VILAFRANCA DEL PENEDÈS, 1714-1833

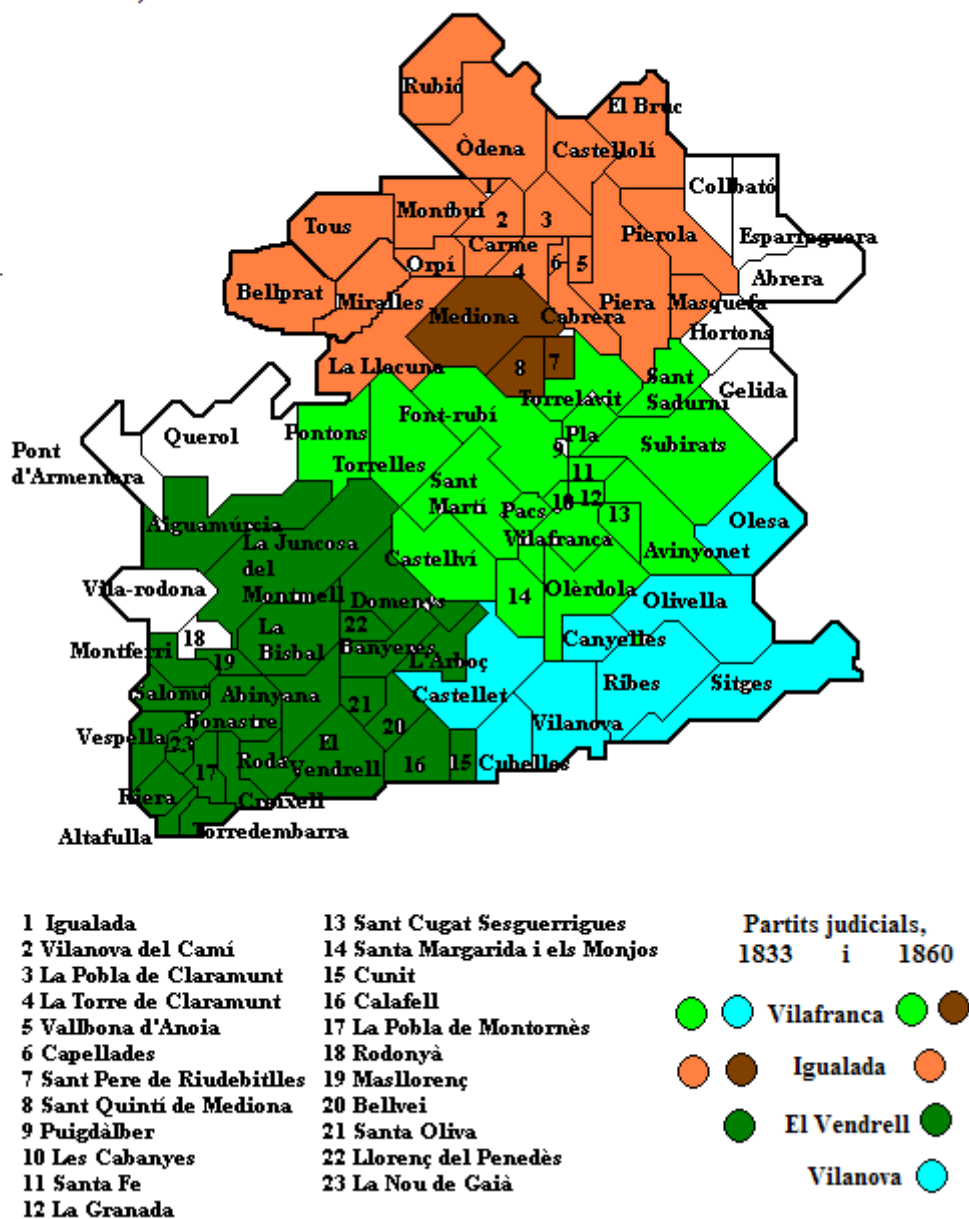
1 Igualada	13 Sant Cugat Sesguerrigues
2 Vilanova del Camí	14 Santa Margarida i els Monjos
3 La Pobla de Claramunt	15 Cunit
4 La Torre de Claramunt	16 Calafell
5 Vallbona d'Anoia	17 La Pobla de Montornès
6 Capellades	18 Rodonyà
7 Sant Pere de Riudebitlles	19 Masllorenç
8 Sant Quintí de Mediona	20 Bellvei
9 Puigdàlber	21 Santa Oliva
10 Les Cabanyes	22 Llorenç del Penedès
11 Santa Fe	23 La Nou de Gaià
12 La Granada	

4 L'esquarterament: províncies i partits judicials

L'estructura corregimental es mantindrà fins a la configuració de l'estat liberal a començaments del segle XIX. L'any 1829 al corregiment de Vilafranca es crearan tres alcaldies majors, a més de la ja existent d'Igualada: Capellades, Vilanova i la Geltrú i Sitges. Durant aquest segle el Penedès s'anirà especialitzant en la vitivinicultura tot estenent el conreu de la vinya arreu del territori, tant a la plana, com a la muntanya i aniran adquirint un gran desenvolupament les activitats industrials i comercials lligades a la vitivinicultura.

Tot i les temptatives de 1812-1814 i 1820-1823, serà a partir de 1834 quan l'organització territorial liberal es consolidarà a partir dels trenta-quatre partits judicials i de les quatre províncies. La major part del territori penedesenc restarà dividit entre els **partits judicials de Vilafranca del Penedès** (28 municipis), **del Vendrell** (25 municipis), i **d'Igualada** (24 municipis): 77 dels 86 municipis de la vella vegueria. Els 9 municipis restants seran adscrits als partits judicials de Sant Feliu de Llobregat (5), Valls (3), i Montblanc (1). L'any 1860 es crearà el partit judicial de **Vilanova i la Geltrú** al qual s'inscriuran 8 municipis del partit de Vilafranca que, al seu torn, recuperarà els municipis de Sant Joan de Mediona, Sant Pere de Riudebitlles i Sant Quintí de Mediona, que estaven adscrits al partit d'Igualada. La vella vegueria quedava, a partir de 1860, dividida bàsicament en quatre partits judicials: Vilafranca del Penedès (23 municipis), el Vendrell (25), Igualada (21) i Vilanova (8) (vegeu l'annex 4 i el mapa 5). Els partits judicials de Vilafranca, Igualada, i Vilanova seran adscrits a la **província de Barcelona** i el del Vendrell a la de **Tarragona** (1835); i així s'ha mantingut fins a l'actualitat.

Mapa 5
PARTITS JUDICIALS DE VILAFRANCA, EL VENDRELL, IGUALADA,
I VILANOVA, 1833 I 1860

Malgrat aquesta divisió político-administrativa en partits i províncies, al llarg del segle XIX continuaran presentant-se propostes organitzatives de tipus comarcalista; unes seguint la tradició renaixentista, com ara la de Tomàs Bertran i Soler (1847) que divideix Catalunya en 60 comarques; i unes altres incorporant nous criteris com la de Antoni Cebrià Costa (1864) que la divideix en trenta comarques. Antoni C. Costa recupera les velles vegueries i sots-vegueries en al·legar que aquestes no es fonamentaven en criteris numèrics, sinó en “*en los límites topográficos, que no pocas veces circuyen espacios de terreno donde pueden observarse ciertos caracteres de localidad.*” Posteriorment, serà el republicanisme federalista qui farà seva la reivindicació comarcal tot plantejant-la en el seu projecte de Constitució federal de l'estat (1883), o en *Lo Catalanisme* de Valentí Almirall (1888): “*les comarques*

naturals , corregiments o vegueries, han de ser la base per a l'administració i règim interior que adopti Catalunya". A finals del segle XIX hi haurà diversos mapes de Catalunya que recuperaran la divisió comarcal i en tots el Penedès (amb els límits de la vella vegueria) apareix com una de les quinze grans comarques catalanes. L'estudi i el mapa més important, atenent a l'esforç de delimitació raonada de les comarques, és el de Norbert Font i Sagué, de 1897, i en el qual el Penedès, amb els límits de la vella vegueria, més alguns municipis del Baix Llobregat i del Tarragonès, és una de les trenta-quatre comarques en què divideix el Principat. El primer mapa de Catalunya que configura la vella vegueria penedesenca en quatre comarques és el de Francesc Flos i Calcat (1906): Penedès (Alt Penedès), comarca del Vendrell (Baix Penedès, fins el Gaià), comarca de Vilanova (Garraf) i comarca d'Igualada (Anoia); això sí, totes elles agrupades en una supracomarca: el Penedès.

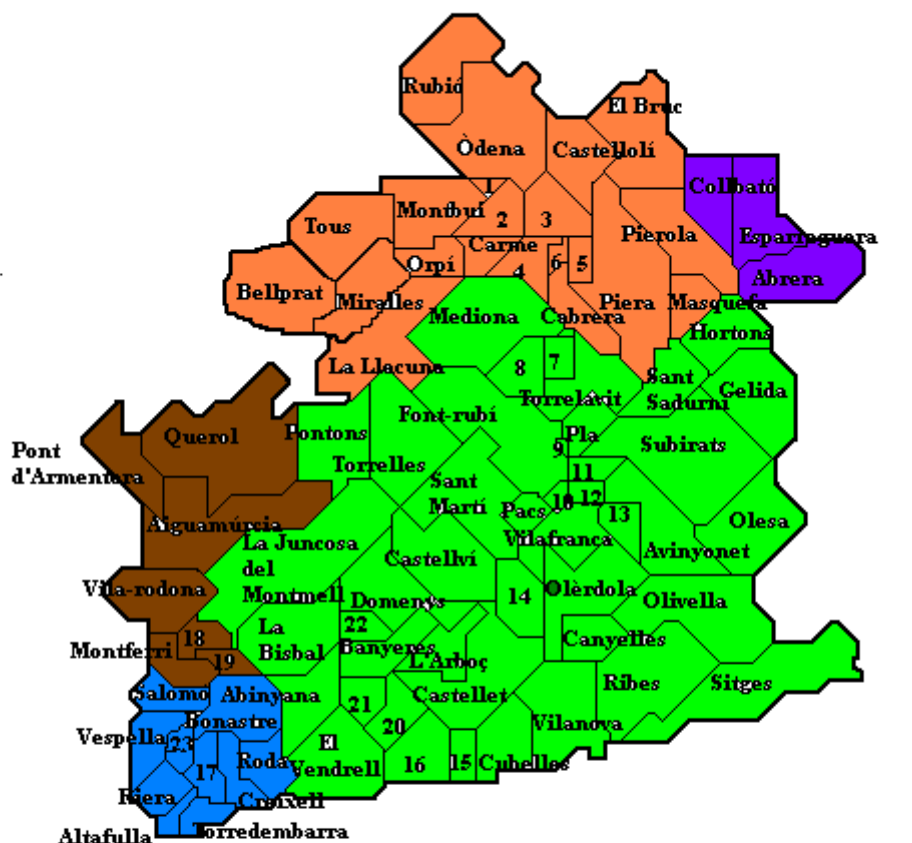
5 EL COMARCALISME

A començaments del segle XX el comarcalisme incorpora al seu vessant més romàntic, naturalista i històric, el vessant econòmic, social, urbà i científic i serà Francesc Carreras Candi qui en la seva *Geografia general de Catalunya* (1913-1918) cartografiarà aquest nou comarcalisme on el Penedès es manté essencialment unit des del Gaià al Garraf, i se'n separa la Conca d'Òdena. Posteriorment, la Mancomunitat de Catalunya va plantejar un projecte de divisió territorial de Catalunya en quinze comarques, una de les quals era el Penedès, amb capital a Vilanova i la Geltrú (1919) i que abastava el territori de la vella vegueria. A partir d'aquell moment, aparegueren diferents propostes de divisió comarcal de Catalunya que mantenien la major part del Penedès unit, tot i que separant-ne la part de l'Anoia; per exemple: els mapes del Centre Excursionista de Catalunya. Aquesta és la proposta que va presentar l'any 1931 el geògraf Pau Vila per la qual la vella vegueria es dividia en tres quartes parts per al Penedès (Alt i Baix Penedès i Garraf) i una quarta part per a la Conca d'Òdena (Anoia).

Diverses iniciatives comarcalistes penedesenques coincidiran a començaments del segle XX: *Penedès, Revista comarcal il·lustrada*, la revista *Penedès*, la *Gasetta de Vilafranca*, les *Exposicions d'Art del Penedès*, el projecte d'un *Institut d'Alts Estudis Penedesencs*, els *Aplecs Excursionistes i de Germanor penedesenca*, la revista *Hèlix*, els *Quaderns Il·lustrats Penedès*. La proclamació de la II República possibilitarà que aquest sentiment comarcalista pugui fer-se realitat. La Ponència de l'estructura comarcal de Catalunya hi treballà de l'octubre de 1931 al febrer de 1933. Un dels treballs de la ponència fou recollir les respostes dels ajuntaments sobre els sentiments de pertinença comarcal i de l'enquesta en resultà que la majoria dels municipis de la vella vegueria se sentien integrants del Penedès o del Baix Penedès, més una part de la comarca d'Igualada. D'aquí en sortí un primer projecte de divisió territorial en què el Penedès seguia unit (45), tot exceptuant els municipis de l'Anoia incorporats a la Conca d'Òdena (21), els del Tarragonès (10) i l'Alt Camp (7) incorporats a l'Alt i Baix Francolí i els del Baix Llobregat incorporats a aquesta comarca (3) (vegeu el mapa 6 i l'annex 5). Quant a la divisió en vegueries o regions, **Pau Vila proposà a la Comissió**

d'organització territorial que es creés una vegueria del Penedès amb capital a Vilafranca. Aquesta proposta d'unitat del Penedès havia estat defensada per Pere Mas i Parera en un article publicat a *La Publicitat* el 28 de maig de 1932, i per setze ajuntaments de les tres comarques.

Mapa 6
COMARQUES SEGONS EL PROJECTE DE 1932

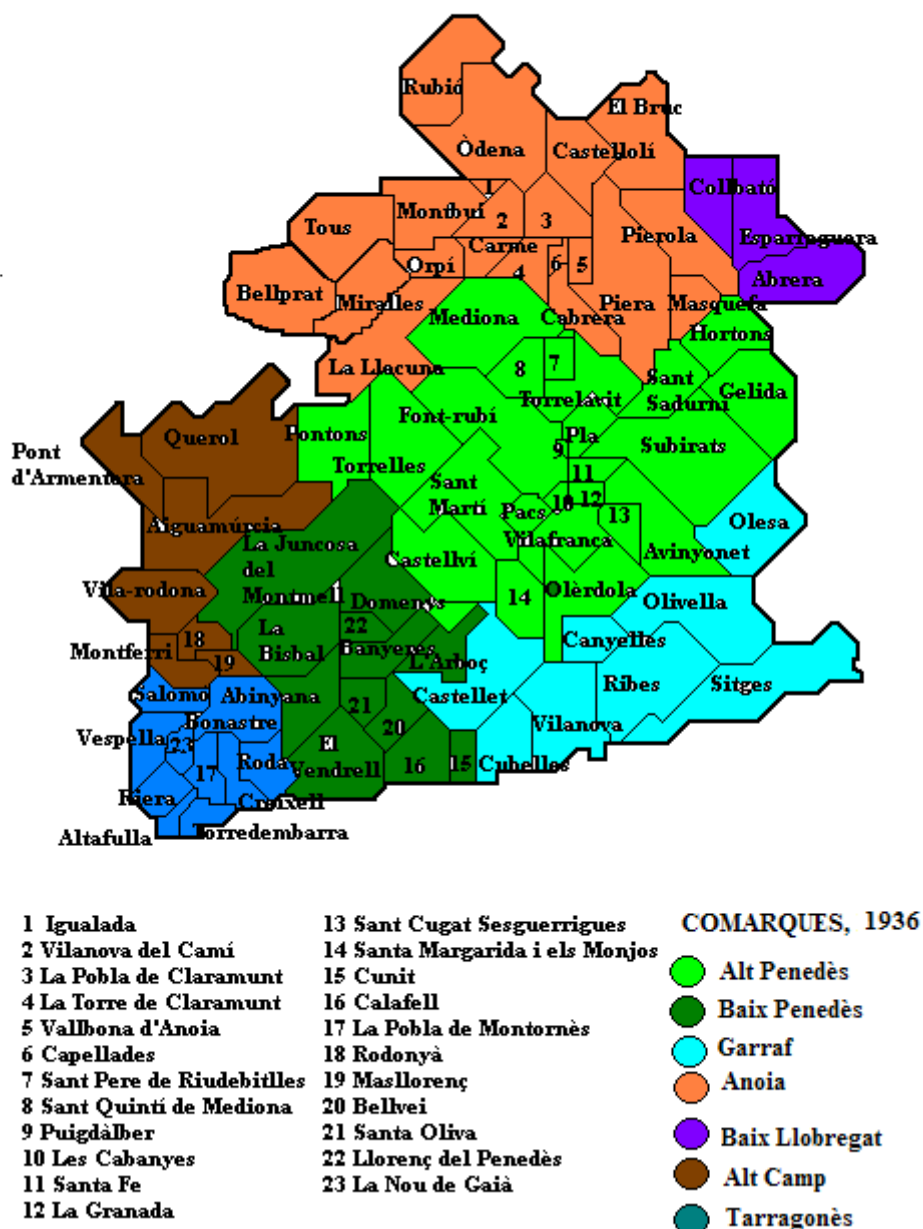

1 Igualada	13 Sant Cugat Sesguerrigues	COMARQUES, 1932
● Penedès
● Conca d'Odena
● Baix Llobregat
● Alt Francolí
● Baix Francolí
2 Vilanova del Camí	14 Santa Margarida i els Monjos	
3 La Pobla de Claramunt	15 Cunit	
4 La Torre de Claramunt	16 Calafell	
5 Vallbona d'Anoia	17 La Pobla de Montornès	
6 Capellades	18 Rodonyà	
7 Sant Pere de Riudebitlles	19 Masllorenç	
8 Sant Quintí de Mediona	20 Bellvei	
9 Puigdàlber	21 Santa Oliva	
10 Les Cabanyes	22 Llorenç del Penedès	
11 Santa Fe	23 La Nou de Gaià	
12 La Granada		

Finalment, les conclusions de la Ponència es publicaren a finals de 1933 en el volum *Divisió Territorial, Estudis i Projectes. Nomenclàtor de municipis de Catalunya*. Aquí es plantejava una organització en trenta-vuit comarques i el Penedès històric restava dividit fonamentalment en quatre comarques: l'Alt Penedès (25 municipis), el Baix Penedès (12), el Garraf o Marina del Penedès (8), i l'Anoia (21): 66 municipis de 86. I, en menys mesura, en les del Tarragonès (10), l'Alt Camp (7), i el Baix Llobregat (3) (vegeu l'annex 6 i el mapa 7). Quant a les vegueries o regions, se'n plantejaven nou. Les tres comarques penedesenques

foren adscrites a la Regió III, juntament amb el Tarragonès i l'Alt Camp, de manera que la Regió III coincidia amb la immensa majoria dels territoris del Penedès històric, mentre que la comarca d'Igualada fou adscrita a la regió VII. L'any 1934 es redactà el *Projecte de Llei de divisió territorial de Catalunya*, però a causa de la supressió de la Generalitat de Catalunya pels fets d'octubre de 1934, quedà en suspens, fins que els decrets de 27 d'agost i 23 de desembre de 1936, un cop iniciada la guerra civil, implantaren oficialment la nova divisió territorial de Catalunya.

Mapa 7
COMARQUES SEGONS LA DIVISIÓ TERRITORIAL DE 1936

6. DEL PROVINCIALISME FRANQUISTA AL COMARCALISME AUTONÒMIC

La dictadura franquista farà desaparèixer les comarques i les vegueries i centrà l'organització territorial en les províncies i, subsidiàriament, en els partits judicials. Tot i això,

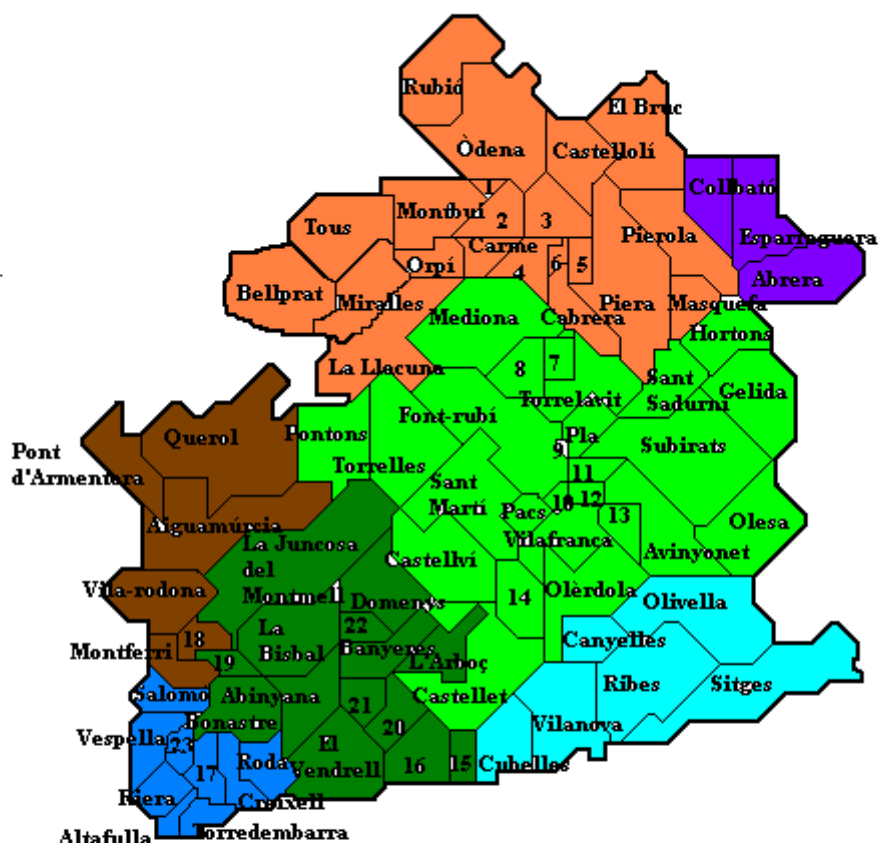
l'any 1965 el Ministeri de Governació publicarà un estudi sobre la divisió comarcal de les províncies amb un resultat molt semblant al de 1936. Mentrestant, l'oposició catalanista i democràtica reivindicarà el marc comarcal i regional dins les reivindicacions per a la restauració de l'autonomia de Catalunya i la Generalitat. Ja l'any 1951 apareixerà un mapa dels Països Catalans dividits en comarques. Fins i tot l'Assemblea de Catalunya s'organitzarà seguint el model comarcal i de les vegueries de la Generalitat republicana, com ara la Intercomarcal del Penedès-Tarragonès. I el Congrés de Cultura Catalana, l'any 1977, tornarà a reivindicar les comarques. A nivell penedesenc, cal citar iniciatives com ara la creació del Cercle d'Estudis Penedesencs (CEP) que es va començar a reunir al Museu de Vilafranca a partir del 1942 i va preparar diversos treballs, debats i algunes exposicions. L'any 1950 se celebra a Martorell la *primera Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos* que reuneix estudiosos del Penedès i de la Conca d'Òdena, tot recuperant l'espai territorial de la vella vegueria. L'any 1961 es publica *El Penedès i el Garraf*, segon volum de *Comarques de Catalunya*. Finalment, l'any 1977 es crea l'Institut d'Estudis Penedesencs (IEP), que abasta les tres comarques penedesenques. També s'organitzen en l'àmbit penedesenc el Grup de Mestres del Penedès i l'Escola d'Estiu del Penedès.

L'any 1987 ³ els Alcaldes de Vilafranca del Penedès, Vilanova i la Geltrú, el Vendrell i Santa Sadurní d'Anoia, tots ells pertanyents al PSC-PSOE, signen el **Pacte del Penedès** compromentent-se a treballar conjuntament per la unitat de les comarques de l'Alt i el Baix Penedès i el Garraf: *“És evident i notori que el Penedès té una història comuna, una cultura i tradicions compartides, unes relacions econòmiques entre el conjunt de municipis que conformen la comarca, que han estat en el passat, i que configuren en el present, una realitat viva i entranyable. A tot això, que ja és de per si mateix molt important, s'hi afegeix, a més, la clara voluntat d'encarar junts els reptes del futur, integrats en aquesta unitat territorial del Penedès que reuneix l'Alt i el Baix Penedès i el Garraf, també conegut com a Penedès Marítim. [...] Per a nosaltres, el Penedès no solament és una comarca històrica de Catalunya, sinó que és avui un territori, amb una unitat econòmica i social, amb un conjunt de població òptim per a una actuació equilibrada, amb viles i ciutats aglutinadores prou importants i amb una presència molt adequada dels tres principals sectors econòmics actuant de forma complementària.”* El mateix any, el **Parlament de Catalunya**, amb majoria de CiU, aprovà la divisió territorial de Catalunya tot respectant la divisió comarcal de la Generalitat Republicana (Llei 6/1987). Malgrat les nombroses manifestacions per la unitat del Penedès, mantingué la seva fragmentació en tres comarques: l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf, més l'Anoia (vegeu l'annex 1 i el mapa 8). Després, l'any 1988 es crearen tres comarques noves i així en quedaren establertes un total de quaranta-una. L'any 1990 es canvià l'adscripció d'alguns municipis, de manera que Bonastre (Tarragonès) i Masllorenç (Alt Camp) s'adscriviren al Baix Penedès i Olesa de Bonesvalls i Castellet i la Gornal passaren del Garraf a l'Alt Penedès (Llei 3/1990). Però, a més, deu ajuntaments de l'Alt Camp, la meitat d'ells pertanyents a la vella vegueria del Penedès, havien proposat d'unir-se al Penedès

³ Vegi's el punt 3 del treb. adj.: *Motius i fonaments*, F.Símón-J.Faura

(Aiguamúrcia, Vallmoll, Nulles, Vilabella, Puigpelat, Alió, Bràfim, Montferri, Rodonyà i Vila-rodona), i quelcom de semblant havia fet el municipi de Begues (Baix Llobregat).

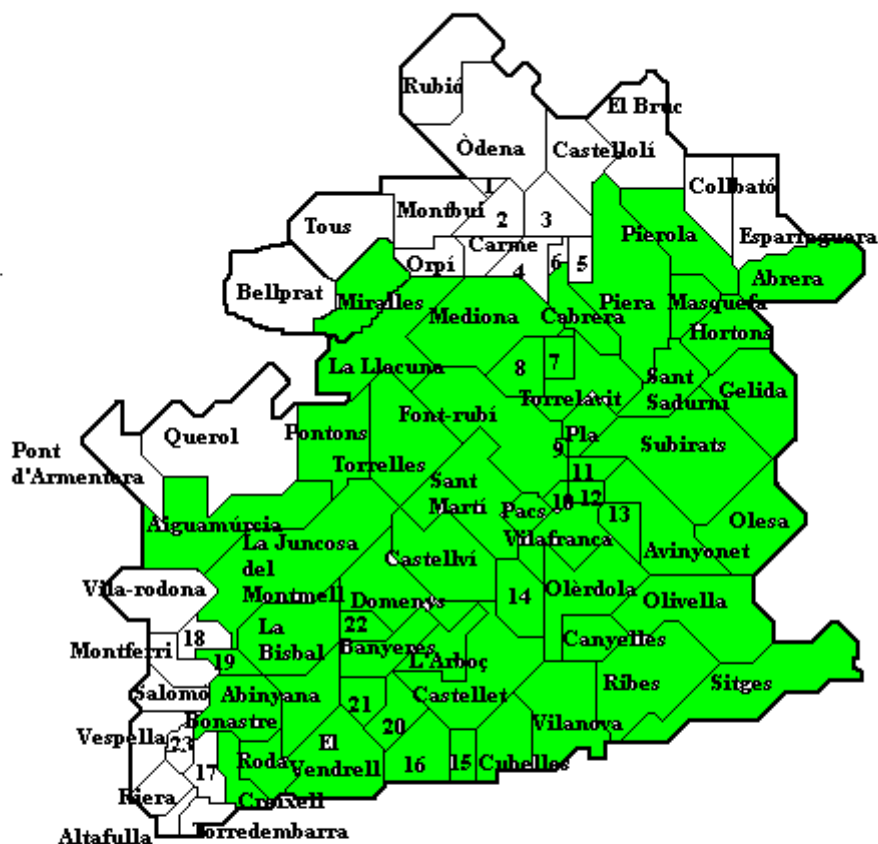
Mapa 8 COMARQUES SEGONS LA DIVISIÓ TERRITORIAL DE 1987

1 Igualada	13 Sant Cugat Sesguerrigues	COMARQUES, 1987	
2 Vilanova del Camí	14 Santa Margarida i els Monjos		
3 La Pobla de Claramunt	15 Cunit		
4 La Torre de Claramunt	16 Calafell		
5 Vallbona d'Anoia	17 La Pobla de Montornès		
6 Capellades	18 Rodonyà		
7 Sant Pere de Riudebitlles	19 Masllorenç		
8 Sant Quinti de Mediona	20 Bellvei		
9 Puigdàlber	21 Santa Oliva		
10 Les Cabanyes	22 Llorenç del Penedès		
11 Santa Fe	23 La Nou de Gaià		
12 La Granada			
			● Alt Penedès
			● Baix Penedès
			● Garraf
			● Anoia
			● Baix Llobregat
			● Alt Camp
			● Tarragonès

La creació de la **DO Penedès** (vegeu l'annex 7) a començaments dels anys seixanta i ratificada el 1976, tornava a donar unitat i entitat al Penedès històric, ja que abastava 57 dels 85 municipis de l'antiga vegueria (vegeu l'annex 7 i el mapa 8).

Mapa 8 DENOMINACIÓ D'ORIGEN PENEDÈS

1 Igualada	13 Sant Cugat Sesguerrigues	Altres municipis de la
DO Penedès	
2 Vilanova del Camí	14 Santa Margarida i els Monjos		
3 La Pobla de Claramunt	15 Cunit		
4 La Torre de Claramunt	16 Calafell		
5 Vallbona d'Anoia	17 La Pobla de Montornès		
6 Capellades	18 Rodonyà		
7 Sant Pere de Riudebitlles	19 Masllorenç		
8 Sant Quinti de Mediona	20 Bellvei		
9 Puigdàlber	21 Santa Oliva		
10 Les Cabanyes	22 Llorenç del Penedès		
11 Santa Fe	23 La Nou de Gaià		
12 La Granada			
			Begues
			Castellví de Rosanes
			Cervelló
			Corbera de Llobregat
			Martorell
			Sant Esteves Sesrovires
			Vallirana

L'any 1995 el Parlament va decidir d'organitzar el Pla Territorial General de Catalunya en sis àmbits d'aplicació i a partir d'ells el territori de la vella vegueria penedesenca restava esquarterat en tres Plans territorials parcials: Àmbit Metropolità (Alt Penedès i Garraf), Camp de Tarragona (Baix Penedès) i Comarques Centrals (Anoia). L'any 2001 s'hi afegí un setè àmbit d'aplicació: l'Alt Pirineu-Aran. L'any 2001 es va elaborar l'estudi de revisió de l'organització territorial de Catalunya, conegut amb el nom d'*Informe Roca*. En aquest Informe es proposava de dividir Catalunya en set vegueries o regions (seguint els Plans territorials parcials), crear sis noves comarques i algunes subcomarques i agrupar petits municipis. Pel que fa al Penedès històric, proposava de mantenir la divisió comarcal (Alt i Baix Penedès, el Garraf i l'Anoia), tot passant els municipis de Gelida, Sant Llorenç d'Hortons, Piera, Pierola, Masquefa i el Bruc, a la nova comarca del Baix Llobregat Nord; el

de Bonastre al Tarragonès; i el de Masllorenç a l'Alt Camp. També contemplava la possibilitat d'adscriure el Baix Penedès a la regió barcelonina per unificar el Penedès.

L'any 2004 els alcaldes d'Igualada, Vilafranca del Penedès, Vilanova i la Geltrú i el Vendrell, i els presidents dels Consells Comarcals de l'Anoia, l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf, signen el **Pacte de Sant Martí** amb què es comprometen a treballar conjuntament per estructurar aquest territori pel que fa a infraestructures, desenvolupament econòmic, sòl industrial, serveis, transport de viatgers i mercaderies, protecció mediambiental, etcètera. Aquest mateix any i davant les notícies que el Penedès pot seguir esquartrat en la nova ordenació territorial de Catalunya en vegueries, s'organitza la **Plataforma pro-vegueria pròpia**, que ha aconseguit prop de 7.000 adhesions individuals, més unes 76 de col·lectives; i que s'aproessin mocions a favor en els Consells Comarcals de l'Alt i el Baix Penedès i en 30 municipis de l'Alt i el Baix Penedès i el Garraf. Cal recordar que la proposta de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya recull que l'organització del territori català es farà a partir dels municipis, les comarques i les vegueries, sense fixar-ne el nombre en cap cas (articles 83 a 91).

Ramon Arnabat
El Penedès, gener de 2006

Bibliografia consultada

- BURGUENO, Jesús, *De a vegueria a la prvincia. La formació de la divisió territorial contemporània als Països Catalans*, Barcelona, Dalmau, 1995.
- Història del mapa municipal de Catalunya*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 2002.
- Història de la divisió comarcal de Catalunya*, Barcelona, Dalmau, 2003.
- CARRERAS CANDI, Francesc, *Geografia de Catalunya*, Barcelona, Alberto Martín, 1913-1918.
- CASSASSAS SIMÓ, Lluís, "L'organització territorial a Catalunya", *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*, vol.I, pàg.3-18, Barcelona, Gran Enciclopèdia Catalana, 1981.
- CLUSA, Joaquim, *L'organització territorial de Catalunya*, Barcelona, Fundació Jaume Bofill, 1981.
- HURTADO, Víctor, MESTRE, Jesús i MISERACHS, Toni, *Atlas d'Història de Catalunya*, Barcelona, Edicions 62, 1995.
- IGLÉSIES FORT, Josep, *Assaig sobre l'extensió de la comarca d'Igualada*, Igualada, Centre d'Estudis Comarcals, 1948.
- La divisió comarcal a Catalunya*, Barcelona, Bruguera, 1967.
- INGLÉS i RAFECAS, Josep M., "El Penedès, una unitat històrica", *Miscel·lània Penedesenca*, XII, 1988, pàg.179-194.
- LLUCH, Enric i NEL·LO, Oriol, *La gènesis de la divisió territorial de Catalunya*, Barcelona, Diputació de Barcelona, 1983.
- El debat de la divisió territorial de Catalunya*, Barcelona, Diputació de Barcelona, 1984.
- MAS i PARERA, Pere, *Pro-Penedès. Editorials de la Gaseta de Vilafranca, 1926*, Vilafranca del Penedès, Museu de Vilafranca, 1969.
- MERCADER, Joan, "Los comienzos de la Planta corregimental en las comarcas del penedès y Conca d'Òdena", *Actas y comunicaciones de la 1ª Asamblea Intercomarcal*, pàg.69-86, Martorell, 1950.
- PACTE DEL PENEDÈS, EI, *La Fura*, núm., de 1987.
- PLANAS, Ramon, *El Penedès i Garraf. Vol II Comarques de Catalunya*, Barcelona, Alberti Editor, 1961.
- ROCA JUNYENT, Miquel i altres, *Informe sobre la revisió del model d'organització territorial de Catalunya*, Barcelona, 2000.
- SABATÉ, Flocel, *El territori de la Catalunya medieval*, Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, 1997.
- SOCIETAT CATALANA DE GEOGRAFIA, *La regionalització del territori i els ens intermedis*, Barcelona, Diputació de Barcelona, 1990.
- SOCIETAT CATALANA D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI, *Les futures regions a Catalunya*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1989.
- SOLÉ BORDAS, Joan, *Vint-i-cinc anys de recerca i bibliografia local, l'Institut d'Estudis Penedesencs*, Vilafranca del Penedès, Institut d'Estudis Penedesencs, 2002.
- VILA, Pau, *La divisió territorial de Catalunya*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1932.
- La divisió territorial de Catalunya. Selecció d'escrits de geògrafs*, Barcelona, Curial, 1978.
- VIRELLA i BLODA, Albert, "El Penedès: quelcom més que una comarca. De la Vegueria i del Provincialisme", *Miscel·lània Penedesenca*, II, 1979, pàg.255-280.
- La unitat del Gran Penedès i el problema dels seus límits sud-occidentals*, Vilafranca del Penedès, Institut d'Estudis Penedesencs, 1980.
- VIRELLA, Albert, RIBA, Josep, TORRAS, Josep M., i PLADEVALL, Antoni, *Alt Penedès, Baix Penedès, Garraf, Anoia*, vol.5 de la *Gran geografia comarcal de Catalunya*, Barcelona, Gran Enciclopèdia Catalana, 1982.
- VIRELLA i TORRAS, Xavier, "La unitat del Gran Penedès , encara és possible?", *El 3 de nou*, núm.26 de març de 1990, pàg.4-9.

Annex 1

Abast territorial de la vegueria de Vilafranca segons els municipis i comarques actuals

Alt Penedès	Torrelavit	Anoia	Querol
Avinyonet del Penedès	Torrelles de Foix	Bellprat	Rodonyà
Les Cabanyes	Vilafranca del Penedès	El Bruc	Vila-rodona
Castellet i Gornal	Vilobí del Penedès	Cabrera	Tarragonès
Castellví de la Marca	Baix Penedès	d'Igualada	Altafulla
Font-rubí	Albinyana	Capellades	Creixell
Gelida	L'Arboç	Carme	La Nou de Gaià
La Granada	Banyeres	Castellolí	Pobla de Montornès
Mediona	Bellvei	Hostalets de Pierola	La Riera de Gaià
Olèrdola	La Bisbal del Penedès	Igualada	Roda de Barà
Olesa de Bonesvalls	Bonastre	La Llacuna	Salomó
Pacs	Calafell	Masquefa	Torredembarra
El Pla del Penedès	Cunit	Òdena	Vespella de Gaià
Pontons	Llorenç del Penedès	Orpí	Baix Llobregat
Puigdàlber	Masllorenç	Piera	Abrera
Sant Cugat de Sès Garrigues	El Montmell	La Pobla de Claramunt	Collbató
Sant Llorenç d'Hortons	Sant Jaume dels Domenys	Rubió	Esparreguera
Sant Martí Sarroca	Santa Oliva	Santa Margarida de Montbui	
Sant Pere de Riudebitlles	El Vendrell	Santa Maria de Miralles	
Sant Quintí de Mediona	Garraf	Sant Martí de Tous	
Sant Sadurní d'Anoia	Canyelles	La Torre de Claramunt	
Santa Fe del Penedès	Cubelles	Claramunt	
Santa Margarida i Els Monjos	Olivella	Vallbona d'Anoia	
Subirats	Sant Pere de Ribes	Vilanova del Camí	
	Sitges	Alt Camp	
	Vilanova i la Geltrú	Aiguamúrcia	
		Montferri	
		Pont d'Armentera	

Annex 2

Abast territorial del deganat del Penedès segons els municipis i comarques actuals

Alt Penedès	El Pla del Penedès	Sant Sadurní d'Anoia	Baix Penedès
Avinyonet del Penedès	Pontons	Santa Fe del Penedès	Albinyana
Les Cabanyes	Puigdàlber	Santa Margarida i Els Monjos	L'Arboç
Castellet i Gornal	Sant Cugat de Sès Garrigues	Subirats	Banyeres
Castellví de la Marca	Sant Llorenç d'Hortons	Torrelavit	Bellvei
Font-rubí	Sant Martí Sarroca	Torrelles de Foix	La Bisbal del Penedès
Gelida	Sant Pere de Riudebitlles	Vilafranca del Penedès	Bonastre
La Granada	Sant Quintí de Mediona	Vilobí del Penedès	Calafell
Olèrdola			Cunit
Olesa de Bonesvalls			Llorenç del Penedès
Pacs			Masllorenç
			El Montmell

Sant Jaume dels
Domenys
Santa Oliva
El Vendrell

Garraf

Canyelles
Cubelles
Olivella
Sant Pere de
Ribes
Sitges
Vilanova i la
Geltrú

Anoia

El Bruc
Cabrera
d'Igualada
Capellades
Carme
Hostalets de
Pierola
La Llacuna
Masquefa
Orpí
Piera

La Pobla de
Claramunt
Santa Maria de
Miralles
La Torre de
Claramunt
Vallbona d'Anoia
Vilanova del
Camí

Alt Camp

Aiguamúrcia
Montferri
Rodonyà

Vila-rodona

Tarragonès

La Nou de Gaià
Pobla de
Montornès
Roda de Barà
Salomó

Baix Llobregat

Abrera
Collbató
Esparreguera

Deganat de Piera (segle XVIII)

Anoia

El Bruc
Cabrera
d'Igualada
Capellades
Carme
Hostalets de
Pierola
La Llacuna

Masquefa
Orpí
Piera
La Pobla de
Claramunt
Santa Maria de
Miralles
La Torre de
Claramunt

Vallbona d'Anoia
Vilanova del
Camí

Baix Llobregat

Abrera
Collbató
Esparreguera

Alt Penedès

Mediona
Sant Llorenç
d'Hortons
Sant Quintí de
Mediona

Deganat d'Igualada (segle XVIII)

Anoia

Castellolí
Igualada
Òdena
Rubió
Sant Martí de Tous
Santa Maria de Montbuí

Annex 3

Abast territorial del corregiment de Vilafranca segons els municipis i comarques actuals

Alt Penedès

Avinyonet del
Penedès
Les Cabanyes
Castellet i Gornal
Castellví de la
Marca
Font-rubí
Gelida
La Granada
Mediona
Olèrdola
Olesa de
Bonesvalls
Pacs

El Pla del
Penedès
Pontons
Puigdàlber
Sant Cugat de
Sesgarrigues
Sant Llorenç
d'Hortons
Sant Martí
Sarroca
Sant Pere de
Riudebitlles
Sant Quintí de
Mediona

Sant Sadurní
d'Anoia
Santa Fé del
Penedès
Santa Margarida
i Els Monjos
Subirats
Torrelavit
Torrelles de Foix
Vilafranca del
Penedès
Vilobí del
Penedès

Baix Penedès

Albinyana
L'Arboç
Banyeres
Bellvei
La Bisbal del
Penedès
Bonastre
Llorenç del
Penedès
Masllorenç
El Montmell
Sant Jaume dels
Domenys
Santa Oliva

El Vendrell	Hostalets de Pierola	La Torre de Claramunt	La Nou de Gaià
Garraf	Igualada	Vallbona d'Anoia	Pobla de Montornès
Canyelles	La Llacuna	Vilanova del Camí	La Riera de Gaià
Olivella	Masquefa		Roda de Barà
Sant Pere de Ribes	Òdena	Alt Camp	Salomó
Sitges	Orpí	Aiguamúrcia	Vespella de Gaià
	Piera	Montferri	Baix Llobregat
Anoia	La Pobla de Claramunt	Pont d'Armentera	Abrera
El Bruc	Rubió	Querol	Collbató
Cabrera	Santa Margarida de Montbui	Rodonyà	Esparreguera
d'Igualada	Sant Martí de Tous	Vila-rodona	
Capellades		Tarragonès	
Carme			
Castellolí			

Annex 4

Abast territorial dels partits judicials penedesencs el segle XIX segons els municipis i comarques actuals

Partit judicial de Vilafranca del Penedès (1833)

Alt Penedès

Avinyonet del Penedès	El Pla del Penedès	Santa Margarida i Els Monjos	Sant Pere de Ribes *
Les Cabanyes	Pontons	Subirats	Sitges *
Castellet i Gornal *	Puigdàlber	Torrelavit	Vilanova i la Geltrú *
Castellví de la Marca	Sant Cugat de Sesgarrigues	Torrelles de Foix	
Font-rubí	Sant Martí Sarroca	Vilafranca del Penedès	* <i>Municipis que l'any 1860 formaran el Partit judicial de Vilanova i la Geltrú</i>
La Granada	Sant Sadurní d'Anoia	Vilobí del Penedès	
Olèrdola	Santa Fe del Penedès	<i>Garraf</i>	
Olesa de Bonesvalls *		Canyelles *	
Pacs		Cubelles *	
		Olivella *	

Partit Judicial del Vendrell

Baix Penedès

Albinyana	Llorenç del Penedès	Aiguamúrcia	Riera de Gaià
L'Arboç	Masllorenç	Montferri	Roda de Barà
Banyeres	El Montmell	<i>Tarragon</i>	Salomó
Bellvei	Sant Jaume dels Domenys	ès	Torredembarra
La Bisbal del Penedès	Santa Oliva	Altafulla	Vespella de Gaià
Bonastre	El Vendrell	Creixell	
Calafell		La Nou de Gaià	
Cunit	<i>Alt Camp</i>	Pobla de Montornès	

Partit judicial d'Igualada

Anoia

Bellprat	Castellolí	Òdena	Sant Martí de Tous
El Bruc	Hostalets de Pierola	Orpí	Tous
Cabrera	Igualada	Piera	Santa Margarida de Montbui
d'Igualada	La Llacuna	La Pobla de Claramunt	Santa Maria de Miralles
Capellades	Masquefa	Rubió	
Carme			

La Torre de
Claramunt
Vallbona d'Anoia
Vilanova del
Camí

Alt
Penedès
Sant Joan de
Mediona *
Sant Quintí de
Mediona *

Sant Pere de
Riudebitlles *

* *Municipis que*
l'any 1862
passaran a

integrar-se al
Partit judicial de
Vilafranca del
Penedès

Partit judicial de Sant Feliu de Llobregat

Alt Penedès

Gelida
Sant Llorenç
d'Hortons
Baix
Llobregat

Abrera
Collbató
Esparreguera

Partit judicial de Valls

Alt Camp

Vila-rodona
Rodonyà

Pont
d'Armentera

Partit judicial de Montblanc

Alt Camp

Querol

Annex 5

Abast territorial de les comarques penedesenques de 1932 segons els municipis i comarques actuals

Penedès

Alt

Penedès
Avinyonet del
Penedès
Les Cabanyes
Castellet i Gornal
Castellví de la
Marca
Font-rubí
Gelida
La Granada
Mediona
Olèrdola
Olesa de
Bonesvalls
Pacs
El Pla del
Penedès
Pontons
Puigdàlber
Sant Cugat de
Sesgarrigues
Sant Llorenç
d'Hortons
Sant Martí
Sarroca
Sant Pere de
Riudebitlles
Sant Quintí de
Mediona
Sant Sadurní
d'Anoia
Santa Fé del
Penedès

Santa Margarida
i Els Monjos
Subirats
Torrelavit
Torrelles de Foix
Vilafranca del
Penedès
Vilobí del
Penedès
Baix

Penedès
Albinyana
L'Arboç
Banyeres
Bellvei
La Bisbal del
Penedès
Calafell
Cunit
Llorenç del
Penedès
El Montmell
Sant Jaume dels
Domenys
Santa Oliva
El Vendrell
Garraf
Canyelles
Cubelles
Olivella
Sant Pere de
Ribes
Sitges
Vilanova i la
Geltrú

Conca d'Òdena

Anoia

Bellprat
El Bruc
Cabrera
d'Igualada
Capellades
Carme
Castellolí
Hostalets de
Pierola
Igualada
La Llacuna
Masquefa
Òdena
Orpí
Piera
La Pobla de
Claramunt
Rubió
Santa Margarida
de Montbui
Santa Maria de
Miralles
Sant Martí de
Tous
La Torre de
Claramunt
Vallbona d'Anoia
Vilanova del
Camí

Alt Francolí

Alt Camp

Aiguamúrcia
Montferri
Pont
d'Armentera
Querol
Rodonyà
Vila-rodona
Baix
Penedès
Masllorenç

Baix Francolí

Tarragona

ès
Altafulla
Creixell
La Nou de Gaià
Pobla de
Montornès
La Riera de Gaià
Roda de Barà
Salomó
Torredembarra
Vespella de Gaià
Baix
Penedès
Bonastre

Baix Llobregat

Abrera
Collbató
Esparreguera

Annex 6

Abast territorial de les comarques penedesenques en el projecte de divisió territorial de 1936 segons els municipis i comarques actuals

Alt Penedès	Vilafranca del Penedès	Anoia	Pont d'Armentera
Avinyonet del Penedès	Vilobí del Penedès	Bellprat	Querol
Les Cabanyes		El Bruc	Rodonyà
Castellví de la Marca	Baix Penedès	Cabrera d'Igualada	Vila-rodona
Font-rubí	Albinyana	Capellades	Tarragonès
Gelida	L'Arboç	Carme	Altafulla
La Granada	Banyeres	Castellolí	Bonastre
Mediona	Bellvei	Hostalets de Pierola	Creixell
Olèrdola	La Bisbal del Penedès	Igualada	La Nou de Gaià
Pacs	Calafell	La Llacuna	Pobla de Montornès
El Pla del Penedès	Cunit	Masquefa	La Riera de Gaià
Pontons	Llorenç del Penedès	Òdena	Roda de Barà
Puigdàlber	El Montmell	Orpí	Salomó
Sant Cugat de Sès Garrigues	Sant Jaume dels Domenys	Piera	Torredembarra
Sant Llorenç d'Hortons	Santa Oliva	La Pobla de Claramunt	Vespella de Gaià
Sant Martí Sarroca	El Vendrell	Rubió	Baix Llobregat
Sant Pere de Riudebitlles	Garraf	Santa Margarida de Montbui	Abrebra
Sant Quintí de Mediona	Canyelles	Santa Maria de Miralles	Collbató
Sant Sadurní d'Anoia	Castellet i Gornal	Sant Martí de Tous	Esparreguera
Santa Fé del Penedès	Cubelles	La Torre de Claramunt	
Santa Margarida i Els Monjos	Olesa de Bonesvalls	Vallbona d'Anoia	
Subirats	Olivella	Vilanova del Camí	
Torrelavit	Sant Pere de Ribes	Alt Camp	
Torrelles de Foix	Sitges	Aiguamúrcia	
	Vilanova i la Geltrú	Masllorenç	
		Montferri	

Annex 7

Abast territorial de la DO Penedès segons els municipis i comarques actuals

Alt Penedès	El Pla del Penedès	Santa Fe del Penedès	Bellvei
Avinyonet del Penedès	Pontons	Santa Margarida i Els Monjos	La Bisbal del Penedès
Les Cabanyes	Puigdàlber	Subirats	Bonastre
Castellet i Gornal	Sant Cugat de Sès Garrigues	Torrelavit	Calafell
Castellví de la Marca	Sant Llorenç d'Hortons	Torrelles de Foix	Cunit
Font-rubí	Sant Martí Sarroca	Vilafranca del Penedès	Llorenç del Penedès
Gelida	Sant Pere de Riudebitlles	Vilobí del Penedès	Masllorenç
La Granada	Sant Quintí de Mediona		El Montmell
Mediona	Sant Sadurní d'Anoia	Baix Penedès	Sant Jaume dels Domenys
Olèrdola		Albinyana	Santa Oliva
Olesa de Bonesvalls		L'Arboç	El Vendrell
Pacs		Banyeres	

Garraf

Canyelles
Cubelles
Olivella
Sant Pere de
Ribes
Sitges
Vilanova i la
Geltrú

Anoia

Cabrera
d'Igualada
Hostalets de
Pierola
La Llacuna
Masquefa
Piera
Santa Maria de
Miralles

Alt Camp

Aiguamúrcia

Tarragonès

Creixell
Roda de Barà

Baix Llobregat

Abrera
Begues

Castellví
de Rosanes
Cervelló
Corbera
de Llobregat
Martorell
Sant
Esteve de
Sesrovires
Vallirana